

10.10.2022

HE 128/2022 vp

Ympäristöministeriö
Kehittämisohtaja Juho Korpi
Lainsäädäntöneuvos Erja Werdi

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaista etusijaa aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2026 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023—2028 koskevaksi lainsäädännöksi

Taustaa

Esityksen keskeinen tavoite on vihreän siirtymän eräiden investointien edistäminen nopeuttamalla niitä koskevien lupahakemusten käsittelyä aluehallintovirastoissa ja niitä koskevien valitusten käsittelyä hallintotuomioistuimissa.

Vihreällä siirtymällä tarkoitetaan siirtymää kohti ekologisesti kestävästä taloudesta ja kasvusta, joka ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen vaan nojaa vähähiilisiin sekä kiertotalouteen ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Siirtymä onnistuu vain, kun ilmaston rinnalla huomioidaan myös muut ympäristö- ja luontovaikutukset, taloudellinen kestävyys sekä sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Määritelmällisesti vihreän siirtymän mukaisuus edellyttää niin sanottua ei merkittävää haittaa -periaatetta (Do No Significant Harm, DNSH). Esityksen mukaisella etusijalla luotaisiin osaltaan kannustimia ei merkittävää haittaa -periaatteen huomioon ottavien investointien toteuttamiseen vauhdittamalla niitä koskevien lupahakemusten käsittelyä.

Talousarviosidonnainen esitys

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Voimavaroja osoitettaisiin aluehallintovirastoille ja hallintotuomioistuimille. Myös ympäristö- ja vesitalouslupien valvonnasta vastaaville elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille osoitetaan samassa yhteydessä lisävoimavaroja etusijamenettelyyn otettujen ympäristö- ja vesitalouslupien valvontatehtäviin, vaikka ne eivät perustu tähän esitykseen.

Sisältö

Tietyn vihreää siirtymää tukevia investointeja koskeville ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisille lupahakemuksille säädettäisiin ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettussa laissa väliaikainen etusija käsittelyn kaikissa vaiheissa vuosiksi 2023—2026. Vesilakiin ja ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin väliaikaisesti säännökset siitä, että näitä hankkeita koskevia valitusasioita käsiteltäisiin hallintotuomioistuimissa kiireellisinä suhteessa muihin näiden lakien mukaisiin lupa-asioihin vuosina 2023—2028. Myös maankäyttö- ja rakennuslakiin lisättäisiin väliaikainen säännös uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa asemakaavaa koskevan valituksen ja

tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskevan valituksen käsittelystä kiireellisenä suhteessa muihin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia kaava-asioita ja lupa-asioita koskeviin valituksiin vuosina 2023—2028.

Lakien muutokset olisivat väliaikaisia.

Aluehallintovirastot

Ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettua lakia muutettaisiin lisäämällä lakiin väliaikaisesti voimassa oleva pykälä etusijasta lupakäsittelyssä. Ehdotuksella ja sen toimeenpanoon varatulla lisävoimavaralla mahdollistetaan vihreää siirtymää edistävän lupahakemuksen nopeampi käsittely aluehallintovirastossa. Ehdotettu etusija tarkoittaisi käytännössä lupahakemuksen käsittelyä kiireellisenä lupaviranomaisessa kaikissa menettelyn vaiheissa.

Aluehallintovirastoa koskevat säännökset olisivat uudessa 2 a pykälässä, jossa säädettäisiin etusijasta käsiteltäessä eräitä vihreän siirtymän investointeja koskevia lupahakemuksia. Etusijaa sovellettaisiin eräisiin käsiteltäviksi tuleviin ympäristölupahakemuksiin ja vesilain mukaista lupaa koskeviin lupahakemuksiin, joissa otettaisiin huomioon ei merkittävää haittaa -periaate. Tällaisten hankkeiden lupahakemukset saisivat etusijan suhteessa muihin vastaaviin ympäristölupahakemuksiin ja vesilain mukaisiin lupahakemuksiin, jotka eivät täyttäisi pykälässä ehdotettuja edellytyksiä. Hakijan tulisi antaa riittävä selvitys oikeudesta etusijaan.

Etusija koskisi seuraavia laitoksia tai toimintoja: uusiutuvaa energiaa edistävät hankkeet, polttoaineiden tai fossiilisten raaka-aineiden käyttöä korvaavat teollisuuden sähköistämishankkeet, vedyn valmistus ja hyödyntäminen, hiilidioksidin talteenotto, hyödyntäminen ja varastointi, sekä akkumateriaalien valmistus, uudelleenkäyttö ja kierrätys sekä akkutehtaat. Pykälässä säädettäisiin etusijan antamisesta myös toimintojen muodostamaa kokonaisuutta koskevalle lupahakemukselle, jonka luvan tarve olennaisilta osin perustuu luettelossa mainittuun toimintoon.

Hallintotuomioistuimet

Hallintotuomioistuimissa sovellettaisiin ehdotettuja lakeja vesilain väliaikaisesta muuttamisesta, ympäristönsuojelulain väliaikaisesta muuttamisesta ja maankäyttö- ja rakennuslain väliaikaisesta muuttamisesta suoraan lain nojalla.

Ohjeistus

Toimeenpanon tueksi valmistellaan aluehallintovirastojen käyttöön ohjeistusta. Myös elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksien tehtäviin liittyviä seikkoja voidaan käsitellä ohjeistuksessa siltä osin, kuin se on vihreän siirtymän hankkeiden kannalta keskeistä. Hakijoille on tarpeen myös antaa informaatio-ohjausta.

Ohjeistuksen valmistelu on aloitettu ja sidosryhmäyhteistyönä järjestetään keskustelu- ja kommenttitilaisuus noin joulukuussa. Tarkoitus on, että ohjeistus valmistuisi tammikuussa 2023. Lisäksi järjestetään aluehallintovirastoille koulutusta.

Liite: Diaesitys